

nikove Maškarade je sama po sebi najbrž povsem nesporna, toda ta analiza je v omenjenem sestavku opravljena kot opravičilo ali vsaj pojasnilo znanega ukrepa cenzurne komisije, kajti Rupel pravi, da »takšen (film namreč), kakršen je, brez dvoma pade v mrežo pozitivne zakonodaje, po kateri se je ravnala republiška komisija za pregled filmov...«

Ali ni to nov zaplet? Komisija se je kot celota sklicevala pri prepovedi na ogroženost javne morale, D. Rupel kot njen član vsaj razume ta sklep in se z njim strinja, toda opravičilo zanj najde v pomanjkanju *revolucionarnosti* v Hladnikovem filmu ali vsaj v lažni podobi te revolucionarnosti. Ta laž pa se pokaže ob primerjavi s Segalovo Ljubzensko zgodbo, ki je tako, hočeš nočeš, postala obvezni model za presojo tudi slovenskih filmskih in drugih izdelkov. Tako se nam je prvokrat zgodilo, da je postalo opravičljiv vzrok za neko prepoved *pomanjkanje* ali *odsotnost* revolucionarnosti (ne pa zaradi »napada« na revolucionarnost, kar je značilno za nekatere družbene sisteme, obremenjene s stalinsko miselnostjo in prakso, ali zaradi »ogroženosti« javne morale, na kar se sklicujejo meščanski družbeni modeli), gre torej za nov element v slovenski družbi, ki očitno ni samo zaželen, ampak nujen, najbrž že kar obvezen, kar nam, hvala bogu, potiska v roko prapor svetovne revolucije, pa čeprav samo seksualne. Kajti: da bi takšna revolucionarna načela veljala tudi na socialnem in političnem področju, bi bilo težko verjeti: »Izstopi« iz družbe kot višja oblika revolucionarnosti v primerjavi s protesti, upori in akcijo sploh najbrž res ne morejo spreminjati ničesar (za to je dovolj primerov v preteklosti in v sedanjosti, pri nas in drugod), kajti vprašanje je, v čem je kakršnakoli revolucionarnost v takšnem »izstopku« iz družbe in kdo si sploh lahko privoščiti takšen luksuz. Toda to odpira že novo razmišljanje ob

Ruplovem razmišljanju. Vrnimo se k Maškaradi in cenzurni prepovedi.

Nedvomno: Dimitrij Rupel je dokazal, da Hladnikov film ni revolucionaren, tudi v smislu seksualne revolucije ne, da pa je zanesljivo slab film. Toda ali je bilo to sploh potrebno dokazovati? In navsezadnje: če bi bilo to tisto, zaradi česar se je komisija odločila za prepoved, ne bi mogli govoriti o neopportunity takšne cenzurne komisije v naši samoupravni družbi, temveč bi morali podobne cenzurne komisije razširiti na vsa umetniška področja, kajti slaba dela nastajajo povsod, in celo ne samo pri nas. Česa takšnega pa si Rupel najbrž ne želi, zato ostaja odprto vprašanje, na kaj je pravzaprav hotel pisec odgovoriti v tem svojem razmišljanju, Je morda iskal in hotel najti moderen, revolucionaren sinonim za moralo ali celo javno moralo?

Komisija je namreč vendarle operirala v imenu morale. Drugače tudi ni mogla. Presojati stopnjo ali odsotnost revolucionarnosti v Maškaradi prav gotovo ni bila ne njena dolžnost ne njena pravica. Očitno pa je to publicistični konjiček Dimitrija Rupla.

C. Zlobec

SLOVENSKA (GLEDALIŠKA) LOGIKA

Potrjeno je bilo že neštetokrat, kar se je nedavno spet potrdilo: slovenska logika hodi samosvoja, čudna dosledna pota. Kar bi veljalo kjerkoli v svetu kot absurd, je pri nas logično, več: dokaz in potrditev neke, menda samo nam lastne doslednosti. S tako dosledno slovensko logiko so nedavno vpisali v naše gledališke anale novo poglavje stare domačijske zgodbe o ravnateljstvu Drame Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani. Poglavje vsekakor ne zaostaja za kvaliteto že poprej popisanih strani naše gledališke zgodovine zadnjega obdobja, morda je celo še bolj prefinjeno izpeljano v svoji dosledno

logični poanti, pa ga je zato vredno posebej vsaj omeniti.

Potem ko se je neslavno poslovil od Drame ravnatelj Bojan Štih in še bolj neslavno obupal kot novi ravnatelj Taras Kermavner, potem po so vse močoge poklicane in nepoklicane »kompetence« na različnih ravneh premlevala, analizirala, problemizirala kot domala središčni problem vse slovenske kulture, da ne rečemo — vsega slovenskega naroda kritično krizo Drame, se je po brezvladju pojavila nova komisija za izbor novega ravnatelja. Začelo se je iskanje in zvitorepljenje s tovariškimi pregovarjanji in prigovarjanji, vabili in razgovori in kajpada z uradnim razpisom. Rezultat razpisa je znan: prijavila sta se dva kandidata: Jože Babič in Janez Šenk; slednji je postal novi ravnatelj ljubljanske Drame in prvo premiero njegovega ravnateljstva je pripravil njegov nasprotni kandidat za ravnatelja, režiser Jože Babič. To je znano. Prebrali smo, kar je najbrž tudi zgolj slovenska časnikarska navada, da je na razpisu Jože Babič pogorel, ker ni ustrezal pogojem razpisa, ali konkretnije: o njegovi vlogi sploh niso razpravljali.

O vsem tem so nas časopisi s slovensko natančnostjo obvestili. Na »neuspeh« Jožeta Babiča kajpak v svoji predanosti resnicoljubnosti (in tradicionalni slovenski škodoželjnosti) niso pozabili. Izpustili pa so seveda majhen podatek: Jože Babič je vložil svojo vlogo za ravnatelja ljubljanske Drame na pregovarjanje, vabilo, prošnjo že imenovane komisije za izbor novega ravnatelja pa tudi na željo velikega dela umetniškega ansambla Drame. In tu zdrknemo v nerazumljivi klobčič dosledno slovenske logike: človeka povabiš, naj se prijavi na razpis, ga prepričuješ, kako potrebno in nujno je to za slovensko gledališko umetnost in »razcvet« osrednje slovenske gledališke hiše, in ta se v dobri veri, z zaupanjem komisiji in z najboljšo voljo pomagati

gledališču zares prijavi, da kasneje o njegovi vlogi zaradi neizpolnjevanja pogojev . . . ne razpravljajo! Poprej kajpak za to »neizpolnjevanje pogojev« ni nihče vedel! Pa še trdimo, da nimamo smisla za humor in ne komedijskih tekstov! Le barva tega humorja in ton teh komedij sta spet zvesta tradiciji: trpka, absurdna in — žaljiva. Pa kaj hočemo: taka je naša logika. Nobenega vzroka ni, da bi se ji izneverili.

In zato na rovaš te logike še pripis, ki je že zunaj grenke burke hkratnega vabljenja in ignoriranja človeka. Pripis o neizpolnjevanju pogojev. Tu se je znani tradicionalni logiki pridružil še izviren sodoben odenek: uradnega papirja o potrebni izobrazbi ni bilo! Kaj pomaga človeku, če trideset let dela (uspešno!) v gledališčih, če postavi na noge dvoje slovenskih gledališč, če da skoraj za celo desetletje pečat najboljšega slovenskega gledališča gledališču, ki ima za to med vsemi slovenskimi gledališči najmanj pogojev, če ustvari poleg dela v gledališčih v filmski umetnosti dvoje pomembnih del! Ne! Nič ne pomaga! Namesto diplome ali priznanja o visokošolski izobrazbi (kot toliko drugih!) ima belo krizantemo umetnika (kot tako malo drugih!)! Zato po njem! Samo to je v duhu tradicije, samo táka je logika! In prav je tako! Kaj pa se gre umetnika!

K. E.

**PISMO IGORJA MARKEVIČA
SOVJETSKI MINISTRICI ZA
KULTURO OB PRIMERU
ROSTROPOVIČ**

Kot odgovor na ukrepe v zvezi z violončelistom Rostropovičem je dirigent Igor Markevič poslal gospe Furcevi, ministrici za kulturo, naslednje pismo:

27. januarja 1971.

*Draga Jekatarina Aleksejevna,
z osuplostjo sem zvedel, da Rostropovič ni mogel na koncerte, ki bi jih mo-*